

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

15 mei 2000

VERSLAG

– van het Rekenhof –

**over het nazicht van de rekeningen van de NV Participatiemaatschappij Vlaanderen
voor de periode van 31 juli 1995 tot 31 december 1998**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door de heer Stefaan Platteau**

Voorzitter : de heer Marc van den Abeelen.

Vaste leden :

de heer Joachim Coens, mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, de heren Johan De Roo, John Taylor ;

de heren Frans De Cock, André Denys, Stefaan Platteau en Marc van den Abeelen ;

de heren Mathieu Boutsen, Herman De Reuse, Roland Van Goethem ;

de heren Gilbert Bossuyt, Lucien Suykens ;

de heer Ludo Sannen ;

de heer Chris Vandenbroeke.

Plaatsvervangers :

de heer Gerald Kindermans , mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Eric Van Rompuy, Johan Weyts ;

de heren Freddy Feytons, Marino Keulen, Jul Van Aperen, Francis Vermeiren ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Jean Geraerts, Christian Verougstraete ;

de heren Guy Swennen, Robert Voorhamme ;

de heer Jos Geysels ;

de heer André-Emiel Bogaert.

Zie :

37-A (1999-2000)

– Nr. 1 : Verslag

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie heeft op donderdag 27 april 2000 het verslag besproken van het Rekenhof over het nazicht van de rekeningen van de NV Participatiemaatschappij Vlaanderen voor de periode van 31 juli 1995 tot 31 december 1998 (*Parl. St. Vl. Parl.*, 1999-00, nr. 37-A/1).

Namen verder deel aan de besprekingen :

- de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media ;
- de heer Jaak Floridor, adjunct-kabinetschef van de minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media ;
- mevrouw Kristine Bams, adjunct-auditeur, Rekenhof ;
- mevrouw Maria-Magdalena Van Beirendonck, adjunct-auditeur, Rekenhof ;
- de heer Marc Vercruysse, directeur Ondersteunende Diensten, GIMV.

I. Toelichting door mevrouw Kristine Bams, adjunct-auditeur bij het Rekenhof

Mevrouw Kristine Bams stelt dat het verslag van het Rekenhof de drie eerste boekjaren van de NV Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) bestrijkt. De belangrijkste onderzoeksbevindingen zijn gebundeld rond vijf thema's.

1.1. Situering PMV

De PMV werd op 31 juli 1995 opgericht als gespecialiseerde dochter van de GIMV. Sinds 4 november 1997 is zij een gespecialiseerde dochter van de Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM). Niettemin is er nog steeds een verwevenheid met de GIMV op administratief, bestuurlijk en financieel vlak.

Mevrouw Kristine Bams stelt dat het Rekenhof in de loop van de onderzochte periode wel een verbetering heeft vastgesteld met betrekking tot de verwevenheid. Het feit dat de verwevenheid aanvankelijk groter was, wordt verklaard door het feit dat men zich nog in een inlooperperiode bevond.

1.2. Statutaire opdracht van de NV PMV

De PMV heeft als taak de bijzondere opdrachten uit te voeren die door het Vlaamse Gewest worden toevertrouwd in het kader van de tenuitvoerlegging van het economisch beleid. Deze opdracht bestaat enerzijds uit het beheer van de participaties van het Vlaamse Gewest – de vroegere derdefunctieopdracht van de GIMV- en anderzijds de uitvoering van de beleidsondersteunende opdrachten.

Wat de derdefunctieopdracht betreft, heeft de PMV de derdefunctieportefeuille met participaties en vorderingen van het Vlaamse Gewest overgenomen van de GIMV krachtens de overeenkomst van 1 september 1995. Het beheer van deze portefeuille heeft ze op haar beurt overgedragen aan de GIMV, die hiervoor een beheersvergoeding ontvangt. Dit gebeurt sinds het eerste addendum van 29 juli 1996 aan de overeenkomst van 1 september 1995 op basis van het principe van actieve valorisatie. Nieuwe participaties in de portefeuille zijn die in de NV's Technopolis en Blairon. Voor beide participaties ontbrak aanvankelijk de nodige decretale machtiging : voor Technopolis is die na de oprichting verleend, voor Blairon ontbreekt die nog steeds. De financiering van de participatie in Blairon is bovendien gebeurd met middelen buiten de begroting.

Daarnaast heeft de PMV twee beleidsondersteunende opdrachten vervuld. Voor de studieopdracht in verband met de BRTN, heeft de PMV louter als doorgeefluik gefungeerd, waardoor de wetgeving op de overheidsopdrachten werd omzeild. De bedrijfseconomische audit van de luchthaven van Deurne werd uitgebreid na ondertekening van het contract tussen het Vlaamse Gewest en de PMV. De financiering van deze opdracht gebeurde niet lastens BA 12.90 van het PR 51.10 met als libellé "Allerhande uitgaven door de PMV in naam en voor rekening van het Vlaamse Gewest", maar wel lastens BA 41.01 van het PR 63.30 met als libellé "Dotatie aan de dienst met afzonderlijk beheer Luchthaven Antwerpen".

1.3. Financiering

De middelen waarover de PMV beschikt, zijn enerzijds een kapitaal van 10 miljoen frank en anderzijds de liquide middelen verbonden aan de derdefunctieportefeuille. Bij de overdracht was dit 296 miljoen frank. Daarnaast zijn er de inkomsten uit die portefeuille, met name dividenden en beheersvergoedingen. De financiering van de beleidsondersteunende opdrachten wordt geregeld via over-

eenkomsten met het Vlaamse Gewest. Alle financiële verrichtingen worden geregistreerd op het Rollend Fonds.

1.4. Rollend Fonds

Op het Rollend Fonds worden alle financiële verrichtingen geregistreerd die te maken hebben met de bijzondere opdrachten. Er bestaat geen eenduidig moment waarop de verrichtingen op het Rollend Fonds worden geboekt.

Er bestaan twee subrekeningen : de subrekening Participaties en de subrekening Courante Verrichtingen. Beide zijn gelinkt aan de begroting.

Op de subrekening Participaties worden onder meer de verkoop en aankoop van participaties geboekt. Sinds 1 januari 1996 worden alle ontvangsten op deze subrekening doorgestort aan het FEERR-MGO. De ontvangsten die nog op deze subrekening stonden en die betrekking hebben op de periode vóór 1996 worden geleidelijk aan overgebracht naar PR 51.10, BA 06.02 van de middelenbegroting met als libellé "Storting door de PMV van middelen". Eind 1998 dient nog steeds 16.493.182 frank te worden doorgestort. In 1999 werd niets doorgestort.

Vooraleer uitgaven lastens deze subrekening kunnen worden verricht, moeten daarvoor de nodige middelen worden gestort. De subrekening wordt echter op zeer diverse wijzen gespijsd. Er zijn verschillende basisallocaties van waaruit middelen worden gestort naar deze subrekening. De link met de uitgavenbegroting is dan ook meervoudig.

De link tussen deze subrekening en het FEERR-MGO werkt in de praktijk.

Op de subrekening Courante Verrichtingen worden onder meer de dividenden en beheersvergoedingen geboekt. Deze subrekening van het Rollend Fonds heeft sinds 1994 een link met een variabel krediet in de begroting, met name PR 51.10, BA 26.03 van de middelenbegroting, met als libellé "Inkomsten t.g.v. opdrachten van de PMV uitgevoerd in naam en voor rekening van het Vlaamse Gewest (Fonds aanwending courante ontvangsten, art. 73, decreet 22.12.1995)", en PR 51.10, BA 12.90 van de algemene uitgavenbegroting.

De wisselwerking tussen het Rollend Fonds en het variabel krediet is geregeld in een overeenkomst met het Vlaamse Gewest (overeenkomst met betrekking tot de bijzondere opdrachten Vlaamse

Gewest van 1 september 1995 zoals vervangen door het addendum van 29 juli 1996).

De ontvangsten op deze subrekening moeten pas worden doorgestort naar de begroting wanneer de minister erom verzoekt.

Uitgaven kunnen pas plaatsvinden na vervulling van een dubbele voorwaarde : terbeschikkingstelling van de nodige middelen vanuit het begrotingsfonds én visum van de regeringscommissaris of na goedkeuring van de minister bevoegd voor Economie of de daartoe gedelegeerde ambtenaar.

De doorstortingen naar de begroting zijn miniem. Het merendeel van de sommen blijft op het Rollend Fonds staan. In 1997 en 1998 gebeurde geen enkele doorstorting naar de middelenbegroting. Ook in 1999 werd niets doorgestort. Er vinden debetboekingen plaats zonder dat daarvoor een transfer vanuit de algemene uitgavenbegroting heeft plaatsgevonden.

Deze uitgaven verlopen dus buiten de begroting. In 1997 werd 1,4 miljard frank overgeschreven van deze subrekening naar het FEERR-MGO, in plaats van naar de middelenbegroting. Deze subrekening wordt van overheidswege niet alleen gevoed vanuit het variabel krediet. Er vinden ook stortingen plaats aangerekend op andere basisallocaties in de algemene uitgavenbegroting.

Tot besluit kan worden gesteld dat de link tussen de subrekening Courante Verrichtingen en de begroting te wensen overlaat : de werking ervan is immers ondoorzichtig.

1.5. Boekhouding

De participaties die de PMV aanhoudt in naam en voor rekening van het Vlaamse Gewest worden in de orderekening opgenomen en verschijnen aldus niet als vermogen in de balans van de PMV.

De belangrijkste posten in de balans hebben betrekking op de verrichtingen op het Rollend Fonds.

Er werd vastgesteld dat er onterecht gebruik wordt gemaakt van een wachtrekening die op 31 december 1996 en op 31 december 1997 niet werd gesaldeerd. Financiële opbrengsten en kosten worden gecompenseerd. Dit is in strijd met artikel 6 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen.

II. Antwoord van de heer Marc Vercruysse, directeur Ondersteunende Diensten, GIMV, op de opmerkingen van het Rekenhof

Volgens de heer Marc Vercruysse heeft de kritiek van het Rekenhof voornamelijk betrekking op de verwevenheid tussen de PMV en de GIMV op administratief, bestuurlijk en financieel vlak.

- Op de opmerking van het Rekenhof over de *administratieve verwevenheid* – de PMV heeft het Vlaamse Gewest 10 miljoen frank aan kapitaal-inbreng gekost, de PMV beschikt niet over eigen personeel, de PMV heeft dezelfde maatschappelijke zetel als de GIMV- antwoordt de heer Marc Vercruysse dat dit decretaal is geregeld. Volgens de spreker is de som van 10 miljoen frank geen kost, maar een kapitaal dat in-trest opbrengt voor het Vlaamse Gewest en dat elk ogenblik kan worden teruggevorderd door het Vlaamse Gewest. Bovendien stelt de spreker dat eenzelfde maatschappelijke zetel niet noodzakelijk op belangenvermenging duidt.
- De heer Marc Vercruysse antwoordt op de kritiek van het Rekenhof over de *verwevenheid op bestuurlijk vlak* dat de bestuurders van de PMV ook bestuurders zijn bij de GIMV en het managementcomité van de GIMV ook managementcomité is van de PMV. In uitvoering van de beslissing van de Vlaamse regering van 23 februari 1999 zijn de bestuurders van de VPM automatisch ook bestuurder bij de PMV en bij de GIMV. Deze beslissing van de Vlaamse regering werd ingegeven door de noodzaak van transparantie voor de financiële markten. Deze neemt toe wanneer moeder en dochter dezelfde bestuurders hebben. In de raad van bestuur van de GIMV zetelen ook vijf onafhankelijke bestuurders, naast de bestuurders aangeduid door de Vlaamse overheid. Elke beslissing die een impact heeft op het vermogen van de VPM-PMV wordt genomen door de raad van bestuur van de desbetreffende vennootschap, voorzover ze ook niet moet worden voorgelegd aan de Vlaamse regering. De beslissingen worden bijgevolg niet genomen door het managementcomité van de GIMV of de raad van bestuur van de GIMV. Het managementcomité van de GIMV bereidt de beslissingen van de raad van bestuur van de VPM voor. Het comité wordt hiertoe verplicht door de beheersovereenkomst. Volgens de spreker is er dan ook discussie mogelijk over het feit dat het managementcomité van de GIMV ook optreedt als managementcomité van de VPM. Dit moet volgens de heer Marc Vercruysse worden vermeden.

Volgens de heer Marc Vercruysse is de handtekeningbevoegdheid een louter praktische regeling die een normale werking toelaat. Behalve de heer Herman Daems, die tevens voorzitter is van de GIMV, beschikt de VPM-PMV over geen enkele verantwoordelijke persoon binnen de GIMV, die over handtekeningbevoegdheid beschikt. Dit betekent dat indien enkel twee bestuurders zouden mogen tekenen, zoals statutair is voorzien, het vrij moeilijk werken zou zijn. Daarom werd de facto beslist dat de directeur-generaal van de GIMV, de heer Gerard Van Acker, en de leden van het managementcomité twee per twee mogen tekenen in uitvoering van beslissingen van de raad van bestuur van de VPM-PMV.

- Met betrekking tot de *verwevenheid op financieel vlak* stelt de heer Marc Vercruysse dat de GIMV een derdefunctieopdracht vervulde ten aanzien van de Vlaamse overheid : in opdracht en voor rekening van het Vlaamse Gewest voerde ze beslissingen van de Vlaamse regering uit. Deze activiteiten werden buiten balans gehouden. Naar aanleiding van de beursnotering van de GIMV werd de derdefunctieopdracht ondergebracht bij de VPM-PMV. In de eerste periode werden nog betalingen verricht op de rekening van de GIMV, die vervolgens werden doorgestort naar de PMV. Volgens de spreker is dit de laatste jaren niet meer het geval. De spreker haalt het voorbeeld aan van het faillissement van Velda. De GIMV had een hypotheek op Velda. Volgens de spreker zijn de kosten om deze hypotheek te veranderen in een hypotheek van de PMV aanzienlijk. Volgens de spreker verdient het bijgevolg de voorkeur de hypotheek niet te veranderen, en de gelden die de GIMV ontvangt door te storten naar de VPM-PMV. De gelden die foutief zijn terechtgekomen bij de GIMV, werden volgens de spreker allemaal doorgestort naar de VPM-PMV.
- De heer Marc Vercruysse reageert ook op de kritiek van het Rekenhof in verband met *verkeerde procedures* die zouden zijn toegepast, zoals het niet aanvragen van een decretaale machtiging en een facturatie aan de luchthaven van Deurne in plaats van aan het Vlaamse Gewest. De spreker wil zich niet uitspreken over de vraag of deze procedures al dan niet verkeerd waren, maar stelt dat ze in elk geval werden uitgevoerd in opdracht van de toenmalige Vlaamse regering en de bevoegde minister.
- Mevrouw Kristine Bams stelt dat de verkeerde procedures inderdaad verband houden met de

opdrachten die de PMV kreeg toegewezen van het Vlaamse Gewest.

- Met betrekking tot het Rollend Fonds formuleerde het Rekenhof in haar verslag een aantal *boekhoudtechnische opmerkingen*. De heer Marc Vercruysse antwoordt dat de GIMV hierover graag een gesprek wil voeren met een regeringscommissaris. Volgens de spreker kunnen een aantal zaken op een verschillende manier worden geboekt. De spreker verwijst naar de opmerking van het Rekenhof over de compensatie van gelden die de PMV aanhoudt voor rekening van het Vlaamse Gewest. Intrestopbrengsten en kosten worden gecompenseerd vanuit de redenering dat wanneer gelden van een derde worden beheerd, de kostenopbrengst niet apart wordt bijgehouden in de balans, maar als compensatie. Volgens de spreker bestaat er geen discussie over het wegcompenseren op zich, maar enkel over de wijze waarop dit boekhoudkundig gebeurt.

Mevrouw Kristine Bams vindt het positief dat de heer Marc Vercruysse besprekingen in het vooruitzicht stelt met een regeringscommissaris om aan de opmerkingen van het Rekenhof tegemoet te komen.

III. Antwoord van de minister op de opmerkingen van het Rekenhof

De minister antwoordt dat de Vlaamse regering op korte termijn wil komen tot een nieuwe structuur waarin de participatie van de VPM in de GIMV wordt afgebouwd. Hierdoor zal op termijn een andere relatie ontstaan tussen de VPM, PMV, en de GIMV. De minister veronderstelt dat de werking van de PMV autonoom zal worden wanneer de overheid zich terugtrekt uit de GIMV. Hiermee wordt volgens de minister tegemoetgekomen aan de grond van de kritiek van het Rekenhof.

De minister verwijst terzake naar de besprekingen die op 16 maart en 27 april 2000 plaats hadden in de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme over de rol en de toekomst van de GIMV. De minister benadrukt dat in de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme werd afgesproken om, rekening houdend met het feit dat één van de drie partijen op de beurs is genoteerd, zo weinig mogelijk rechtstreekse informatie mee te delen in openbare zittingen, en pas feedback te geven nadat de gebeurtenissen hebben plaatsgevonden.

Volgens de minister is het vanzelfsprekend dat momenteel de VPM, die voor 100 percent eigenaar is van de dochtervennootschap PMV, de verantwoordelijkheid opneemt. Omwille van zuiver praktische redenen werd een samenwerkingsakkoord afgesloten tussen de PMV en de GIMV.

De minister antwoordt dat het vanzelfsprekend is dat de Vlaamse regering, wanneer ze instructies geeft aan de VPM, rekening houdt met de aanbeveling van het Rekenhof om de geldende procedures na te leven. Volgens de minister kan dit wel maar in de mate dat het werkbaar blijft. Hij denkt hierbij niet zozeer aan de PMV, maar wel aan de VRT, die als vennootschap op een heel andere manier werkt. De minister stelt dat hierover overleg met alle betrokkenen nodig is, en denkt dat er oplossingen mogelijk zijn.

Met betrekking tot de decretale machtiging voor de NV Blairon, stelt de minister dat de Vlaamse regering van bij haar aantreden heeft getracht zo veel mogelijk duidelijkheid te creëren in dit dossier. De minister zal de administratie Economie vragen na te gaan of er een decretaal initiatief moet worden genomen. Volgens de minister kan de regering eventueel een amendement indienen op het programmadecreet.

De Verslaggever,

Stefaan
PLATTEAU

De Voorzitter,

Marc
VAN DEN ABELEN